

# **10-Mavzu: O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi Huzuridagi Intellectual mulk agentligidagi EHM uchun yaratilgan dastur yoki ma'lumotlar bazasidan dasturiy guvohnoma olishda tayyorlanadigan hujjatlar**

Reja :

1. Ushbu Qonunda qo'llaniladigan asosiy tushunchalar
2. EHM uchun yaratilgan dasturlar va ma'lumotlar bazalarini ro'yxatdan o'tkazish huquqi hamda ularni ro'yxatdan o'tkazish

Ushbu Qonun EHM uchun dasturlar va ma'lumotlar bazalarini yaratish, ularning huquqiy himoyasi va ulardan foydalanish bilan bog'liq munosabatlarni tartibga soladi.

Qoraqalpog'iston Respublikasida EHM uchun yaratilgan dasturlar va ma'lumotlar bazalarining huquqiy himoyasi borasidagi munosabatlar Qoraqalpog'iston Respublikasining qonunchiligi bilan ham tartibga solinadi.

## **1-modda. Asosiy tushunchalar**

Ushbu Qonunda qo'llaniladigan asosiy tushunchalar:

**ma'lumotlar bazasi** - ob'ektiv shaklda ifodalangan hamda elektron hisoblash mashinalari (EHM) yordamida topish va ishlov berish mumkin bo'ladigan tarzda bir tizimga solingan ma'lumotlar (masalan: maqolalar, hisob-kitoblar) majmui;

**EHM uchun yaratilgan dastur** - ob'ektiv shaklda ifodalangan hamda muayyan natija olish maqsadida EHM, EHM shoxobchalari va boshqa kompyuter vositalarining ishlashi uchun mo'ljallangan ma'lumotlar va ko'rsatmalar majmui;

**boshlang`ich matn** - birorta dasturlash tilida yozilgan, biron-bir kompilyator qayta ishlamagan matn;

**ob`ekt kodi** - boshlang`ich matnning mashina kodiga aylantirilishi natijasida yuzaga kelgan dastur;

**EHM uchun yaratilgan dasturni dekompilyatsiya qilish** - EHM uchun yaratilgan dasturning tarkibiy tuzilishi va kodlanishini o`rganish maqsadida ob`ekt kodini boshlang`ich matnga aylantirishni o`z ichiga oladigan texnikaviy usul;

**EHM uchun yaratilgan dastur yoki ma`lumotlar bazasining adaptatsiyasi** - yuzaga kelgan muayyan sharoitda EHM uchun yaratilgan dastur yoki ma`lumotlar bazasining ishlashini ta`minlash maqsadidagina amalga oshiriladigan hamda (dekompilyatsiya qilish oqibatida) muallifning boshlang`ich matni o`zgarishiga olib kelmaydigan qo`shimchalar kiritish;

**EHM uchun yaratilgan dastur yoki ma`lumotlar bazasini modifikatsiyalash (qayta ishlash)** - ularni adaptatsiya deb hisoblanmaydigan va boshlang`ich matn o`zgarishiga olib keladigan har qanday tarzda o`zgartirish;

**EHM uchun yaratilgan dastur yoki ma`lumotlar bazasidan nusxa olish** - EHM uchun yaratilgan dastur yoki ma`lumotlar bazasini har qanday moddiy shaklda bitta yoki ko`proq nusxada tayyorlash hamda ularni EHMning xotirasiga yozish;

**EHM uchun yaratilgan dastur yoki ma`lumotlar bazasini tarqatish** - EHM uchun yaratilgan dastur yoki ma`lumotlar bazasining har qanday moddiy shaklda, shu jumladan, tarmoqlar vositasida va boshqa usullar yordamida, shuningdek sotish, prokatga berish, ijaraga topshirish, qarzga berib turish,

jumladan ushbu maqsadlarning istalgani uchun import qilish yo'li bilan olingan nusxalaridan foydalanishni ta'minlash;

**EHM uchun yaratilgan dastur yoki ma'lumotlar bazasini bosib chiqarish (e'lon qilish)** - EHM uchun yaratilgan dastur yoki ma'lumotlar bazasining nusxalarini muallifning roziligi bilan nomuayyan shaxslar doirasiga berish (shu jumladan, EHM xotirasiga yozish va bosma matn chiqarish yo'li bilan berish);

**EHM uchun yaratilgan dastur yoki ma'lumotlar bazasidan foydalanish** - ularni bosib chiqarish, ulardan nusxa olish, ularni tarqatish hamda xo'jalik muomalasiga (jumladan, modifikatsiyalashtirilgan shaklda) kiritish yuzasidan boshqa harakatlarni amalga oshirish. EHM uchun yaratilgan dastur yoki ma'lumotlar bazasining bosib chiqarilganligi to'g'risidagi xabarlarni ommaviy axborot vositalarining ma'lum qilishi EHM uchun yaratilgan dastur yoki ma'lumotlar bazasidan foydalanish deb e'tirof qilinmaydi.

**Huquq egalari** - muallif, uning merosxo'rlari, shuningdek qonun yoki shartnoma asosida mutlaq shaxsiy va mulkiy huquqlarga ega bo'lgan har qanday jismoniy yoki yuridik shaxslar.

## **2-modda. Xalqaro shartnomalar va bitimlar**

Basharti, O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalari yoki bitimlarida ushbu Qonunda nazarda tutilganidan o'zgacha qoidalar belgilangan bo'lsa, xalqaro shartnoma yoki bitim qoidalari qo'llaniladi.

### **3-modda. Huquqiy himoya ob'ekti**

Ushbu Qonun EHM uchun yaratilgan dasturlar va ma'lumotlar bazalarini mualliflik huquqi ob'ektlari sirasiga kiritadi.

Vazifasi va afzalliklaridan qat'i nazar, ob'ektiv shaklda ifodalangan, bosib chiqarilgan hamda bosib chiqarilmagan, muallif (hammualliflar) ijodiy faoliyatining natijasi bo'lgan, EHM uchun yaratilgan har qanday dasturlar va ma'lumotlar bazalariga nisbatan mualliflik huquqi tatbiq etiladi. EHM uchun yaratilgan dastur yoki ma'lumotlar bazasiga mualliflik huquqi toki aksi isbotlanmagunga qadar saqlanib qolaveradi.

Ushbu Qonun bilan beriladigan huquqiy himoya:

har qanday dasturlash tilida va har qanday shaklda ifodalanishi mumkin bo'lgan EHM uchun yaratilgan dasturlarning barcha xiliga (shu jumladan, operatsiya tizimlari va dasturiy majmualarga) nisbatan, boshlang'ich matn va ob'ekt kodiga nisbatan ham, shuningdek ma'lumotlarni tanlash va tashkil etish bo'yicha ijodiy mehnatning natijasi bo'lgan ma'lumotlar bazalariga nisbatan tatbiq etiladi;

EHM uchun yaratilgan dasturlar yoki ma'lumotlar bazalari yoxud ularning biron-bir qismiga asos bo'lgan g'oyalar va prinsiplarga, shu jumladan, interfeys hamda algoritm tashkil qilish g'oyalari va prinsiplariga, shuningdek dasturlash tillariga nisbatan tatbiq etilmaydi.

### **4-modda. EHM uchun yaratilgan dasturlar yoki ma'lumotlar bazalariga nisbatan mualliflik huquqini e'tirof etish shartlari**

EHM uchun dasturlar yoki ma'lumotlar bazalariga nisbatan mualliflik huquqi ular yaratilgach yuzaga keladi. EHM uchun yaratilgan dastur yoki ma'lumotlar

bazasiga bo'lgan mualliflik huquqi e'tirof etilishi va ro'yobga chiqarilishi uchun ro'yxatdan o'tkazish yoki o'zga rasmiyatchiliklarga rioya etish talab qilinmaydi.

Mualliflik huquqi ob'ekti bo'lmagan materiallardan (asarlardan) tarkib topgan ma'lumotlar bazasiga nisbatan mualliflik huquqi ma'lumotlar bazasini yaratgan shaxslarga tegishli bo'ladi.

Boshqa shaxsning mualliflik huquqi ob'ekti bo'lgan materiallarni o'z ichiga olgan ma'lumotlar bazasiga bo'lgan mualliflik huquqi bunday materiallarning har biriga nisbatan mualliflik huquqiga rioya qilingan taqdirdagina e'tirof etiladi.

Ma'lumotlar bazasiga kiritilgan materiallarning har biriga nisbatan mualliflik huquqi saqlanadi. Bu materiallar ma'lumotlar bazasidan qat'i nazar ishlatilishi mumkin.

Ma'lumotlar bazasiga bo'lgan mualliflik huquqi boshqa shaxslarning ushbu ma'lumotlar bazasiga kirgan materiallar va asarlarni mustaqil ravishda tanlashi va tashkil etishiga monelik qilmaydi.

Huquq egasi o'z huquqlaridan xabardor qilish maqsadida EHM uchun yaratilgan dastur yoki ma'lumotlar bazasining birinchi bor bosib chiqarilishidan e'tiboran mualliflik huquqining uch qismdan: doira yoki kichik qavs ichiga olingan "S" harfi; huquq egasining nomi (ismi); EHM uchun yaratilgan dastur yoki ma'lumotlar bazasi birinchi bor bosib chiqarilgan yil ko'rsatilgan yozuvdan tarkib topgan himoya belgisini qo'llashi mumkin.

EHM uchun yaratilgan dasturlar yoki ma'lumotlar bazalariga bo'lgan mualliflik huquqi ularning moddiy ashyosiga nisbatan mulk egaligi huquqi bilan aloqador emas. Moddiy ashyoga nisbatan bo'lgan huquqlarni o'zgalarga har qanday tarzda berish EHM uchun yaratilgan dasturlar yoki ma'lumotlar bazalariga bo'lgan mualliflik huquqlaridan birortasining o'zgalarga o'tib qolishiga sabab bo'lmaydi.

## **5-modda. Mualliflik huquqining amal qilish muddatlari**

EHM uchun yaratilgan dasturlar yoki ma'lumotlar bazalariga bo'lgan mualliflik huquqining amal qilish muddatlari qonunchilikda ko'zda tutilgan mualliflik huquqi normalariga muvofiq belgilanadi.

#### **6-modda. Mualliflik, shaxsiy va mulkiy huquqlar**

EHM uchun yaratilgan dastur yoki ma'lumotlar bazasiga mualliflik, shuningdek muallifning (mualliflarning) yoki o'zga huquq egasining shaxsiy va mulkiy huquqlari amaldagi qonunchilikka muvofiq aniqlanadi. EHM uchun yaratilgan dastur yoki ma'lumotlar bazasining muallifi (mualliflari) yoxud o'zga huquq egasi EHM uchun yaratilgan dastur yoki ma'lumotlar bazasini modifikatsiyalashni, shu jumladan, dasturni bir dasturlash tilidan boshqa tilga o'tkazishni amalga oshirish va (yoki) amalga oshirishga ruxsat etish borasida mutlaq huquqqa ham egadir.

#### **7-modda. Mulkiy huquqlarni o'zgalarga o'tkazish**

EHM uchun yaratilgan dastur yoki ma'lumotlar bazasiga bo'lgan mulkiy huquqlar shartnoma bo'yicha o'zga jismoniy yoki yuridik shaxslarga to'liq yoki qisman o'tkazilishi mumkin. Shartnoma yozma shaklda tuziladi va unda albatta quyidagilar belgilab qo'yiladi: EHM uchun yaratilgan dastur yoki ma'lumotlar bazasidan foydalanish hajmi va usullari, haq to'lash tartibi va mukofot puli miqdori, shartnomaning amal qilish muddati.

EHM uchun yaratilgan dasturlar yoki ma'lumotlar bazasiga bo'lgan mulkiy huquqlar qonunda belgilangan tartibda meros bo'lib o'tadi.

#### **8-modda. Xizmat vazifalarini bajarish tartibida yaratilgan EHM uchun dastur yoki ma'lumotlar bazasiga bo'lgan mulkiy huquqlar**